

Dr. Efe Can YILDIRIR
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı

TÜRK MEDENÎ KANUNUNA GÖRE
HAKSIZ YAPI
(TMK M. 722-TMK M. 724)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR CETVELİ.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM HAKSIZ YAPI KAVRAMI VE TMK M. 722-724'ÜN UYGULAMA ALANININ BELİRLENMESİ

I. HAKSIZ YAPI KAVRAMI	5
A. Yapı Kavramı	5
1. Tanımı.....	5
2. TMK m. 722 / f. 1 Uyarınca Yapı Kavramı	7
a. TMK m. 722 / f. 1'in Anlamı	7
b. TMK m. 722 / f. 1 Uyarınca Yapının Mevcudiyet Şartları.12	
i. Malzemenin Araziyle Birleştirilmiş Olması	12
ii. Birleşimin Malzemeye Bütünleyici Parça Niteliği Kazandıracak Şekilde Olması	14
(1) Bütünleyici Parça Kavramı	14
(2) Taşınmaz Hukukunda Bütünleyici Parça İlkesi: "Üst Arza Tabidir" (TMK m. 718 / f. 2)	22
(a) TMK m. 718 / f. 2'nin Anlamı ve İşlevi	22
(b) Taşınır Yapı Kavramının Tanımı ve TMK m. 718 / f. 2 ile İlişkisi	25
(c) TMK m. 718 / f. 2 Uyarınca Yapı Kavramı	33
c. Muhdesat Kavramı İle İlişkisi	35
B. Yapının Haksız Olması	40

C. Yapının Özel Mülkiyete Tabi Bir Taşınmaz Üzerinde İnşa Edilmesi Gerekliği	48
II. TMK M. 722-724'ÜN UYGULAMA ALANININ BELİRLENMESİ.....	50
A. TMK m. 722 / f. 1'in Malzemenin Mülkiyetine Etkisi	50
B. Haksız Yapıya İlişkin Hükümlerin Kanun Koyucu Tarafından Sevk Edilme Amacı	55
C. TMK m. 722-724'ün Genel Hükümlerle İlişkisi.....	56
D. Haksız Yapının Çeşitli Görünümlerine TMK m. 722-724'ün Uygulanabilirliği.....	58
1. Arazi Malikinin Başkasının Malzemesiyle Kendi Arazisine Haksız Yapı İnşa Ettirdiği Durumda.....	59
2. Malzeme Sahibinin Malzemesiyle Başkasının Arazisine Haksız Yapı İnşa Ettirdiği Durumda.....	61
a. Başkasının Arazisine Yapı İnşa Eden Malzeme Sahibinin Kim Olduğunun Belirlenmesi Meselesi	65
b. Haksız Yapıya İlişkin Hükümlerin Uygulanıp Uygulanmayacağı Tartışmalı Durumlar.....	70
i. Taşkın Yapıya Katlanma Yükümlülüğünün Bulunmadığı Durumda	70
ii. Üst Hakkının Sona Ermesi Durumunda.....	71
iii. Eser Sözleşmesinde Sözleşme Kapsamının Aşılması Durumunda	77
iv. İş sahibinin Arazisinde Yapı İnşasına Dair Eser Sözleşmesinden Dönülmesi Durumunda	79
c. Haksız Yapıya İlişkin Hükümlerin Uygulama Alanı Bulamayacağı Durumlar	81
i. 775 Sayılı Gecekondu Kanunu'na Göre Başkasının Arazisine İnşa Edilmiş Yapılar	81
ii. İmar Uygulandıktan Sonra Başkasının Parseline Bırakılan Yapılar (Mülga İK m. 18 / f. 9).....	87
iii. Kiracının Değer Artış Talebi (TBK m. 321 / f. son)	89

İKİNCİ BÖLÜM

MALZEMENİN SÖKÜLMESİ TALEBİ

I. MALZEME SAHİBİNİN MALZEMENİN SÖKÜLÜP İADESİNİ TALEP HAKKI	93
A. Genel Olarak	93
B. Şartları	96
1. Arazi Malikinin Başkasının Malzemesini Kullanarak Arazisinde Haksız Yapı İnşa Etmiş Olması.....	96
2. Talep Anında Yapının Arazinin Bütünleyici Parçası Niteliği Taşması	98
3. Malzeme Sahibinin Rızası (ve Bilgisi) Bulunmaksızın Malzemenin Kullanılmış Olması	100
4. Malzemenin Sökülmesinin Aşırı Zarara Yol Açmaması	106
5. Talepte Bulunulmuş Olması.....	116
C. Talebin Hukuki Niteliği	117
D. Talebin İçeriği	120
E. Talep Hakkının Sahibi ve Muhatabı	123
F. Talep Hakkının Tabi Olduğu Zamanaşımı Süresi.....	131
G. Malzemenin Sökülüp İadesini Talep Hakkının Sebepsiz Zenginleşmeye İlişkin Genel Hükümlerden Doğan İadeyi Talep Hakkı ile İlişkisi	132
II. ARAZİ MALİKİNİN MALZEMENİN SÖKÜLÜP KALDIRILMASINI TALEP HAKKI	134
A. Genel Olarak	134
B. Şartları	136
1. Malzeme Sahibinin Kendi Malzemesiyle Başkasının Arazisinde Haksız Yapı İnşa Etmiş Olması.....	136
2. Talep Anında Yapının Arazinin Bütünleyici Parçası Niteliği Taşması	137
3. Arazi Malikinin Rızası (ve Bilgisi) Olmaksızın Yapının İnşa Edilmiş Olması.....	138

4. Malzemenin Sökülmesinin Aşırı Zarara Yol Açmaması	148
5. Talepte Bulunulmuş Olması.....	157
C. Talebin Hukuki Niteliği	157
1. Öğretideki Görüşler.....	157
2. Elatmanın Önlenmesi Talep Hakkına Dair TMK m. 683 / f. 2 ile İlişkisi.....	160
D. Talep Hakkının Sahibi ve Muhatabı	163
1. Talep Hakkının Sahibi.....	163
a. Genel Olarak.....	163
b. Birlikte Mülkiyetin Varlığı Hâlinde.....	164
c. Malzeme Sahibinin TMK m. 722 / f. 3'e Dayanıp Dayanamayacağı Sorunu.....	166
2. Talep Hakkının Muhatabı.....	168
E. Talebin İçeriği	169
F. Talep Hakkının İleri Sürülebileceği Zaman Dilimi	173

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TMK M. 723 UYARINCA DEĞERİN İADESİ TALEBİ

I. GENEL OLARAK.....	175
II. ŞARTLARI.....	176
A. Malzemenin Sökülüp İade Edilmemiş veya Kaldırılmamış Olması	176
B. TMK m. 724 Uyarınca Arazinin Tamamının veya Bir Kısımının Mülkiyetinin Devrinin Talep Edilmemiş Olması	179
C. TMK m. 723 Uyarınca Talepte Bulunulmuş Olması.....	179
III. TMK M. 723/F. 1'DE DÜZENLENEN "UYGUN TAZMİNAT" KAVRAMI.....	181
A. Hukuki Niteliği	181
B. Tarafları	185

C. TMK m. 723'ten Doğan Alacağın Tabi Olduğu Zamanaşımı Süresi.....	190
D. Uygun Tazminat Miktarının Belirlenmesi	191
1. Tarafların Anlaşması Durumunda	191
2. Tarafların Anlaşamaması Durumunda.....	192
a. İade Edilecek Miktarın Hâkimin Takdir Yetkisi Uyarınca Belirlenmesi İlkesi	192
b. İyiniyete Göre Değerlendirme.....	192
i. İyiniyet Kavramı	192
ii. Haksız Yapı Uygulamasında İyiniyet.....	195
iii. Tarafların İyiniyet Durumlarına Göre İade Edilecek Miktarın Belirlenmesine Dair Kanuni Düzenlemeler	201
(1) Hem Arazi Malikinin Hem Malzeme Sahibinin İyi Niyetli Olması Hâlinde (TMK m. 723 / f. 1).....	201
(a) Arazi Malikinin Başkasının Malzemesiyle Kendi Arazisine Yapı İnşa Ettirdiği Olasılık..	204
(b) Malzeme Sahibinin Kendi Malzemesi İle Başkasının Arazisine Yapı İnşa Ettirdiği Olasılık.....	210
(2) Yapıyı Yaptıran Arazi Malikinin Kötüniyetli ve Malzeme Sahibinin İyiniyetli Olması Hâlinde (TMK m. 723 / f. 2).....	217
(3) Kendi Malzemesiyle Başkasının Arazisine Yapı İnşa Ettiren Malzeme Sahibinin Kötü Niyetli ve Arazi Malikinin İyi Niyetli Olması Hâlinde (TMK m. 723 / f. 3).....	227
iv. Kanunda Düzenlenmemiş Olasılıkların Değerlendirilmesi.....	242
(1) Arazi Malikinin Başkasının Malzemesiyle Kendi Arazisine Yapı İnşa Ettirdiği Olasılıkta Malzeme Sahibinin Kötü Niyetli ve Arazi Malikinin İyi Niyetli Olması Hâlinde.....	243

- (2) Malzeme Sahibinin Kendi Malzemesiyle
Başkasının Arazisine Yapı İnşa Ettiği
Olasılıkta Arazi Malikinin Kötü Niyetli ve
Malzeme Sahibinin İyi Niyetli Olması Hâlinde .. 245
- (3) Hem Arazi Malikinin Hem de Malzeme
Sahibinin Kötü Niyetli Olması Hâlinde 247

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAZİNİN TAMAMININ VEYA YETERLİ
BİR KISMININ MÜLKİYETİNİN MALZEME
SAHİBİNE DEVRİNİ İSTEME HAKKI
(TMK M. 724)

I. GENEL OLARAK.....	251
II. ŞARTLARI.....	257
A. Bir Yapının Mevcudiyeti	257
B. Haksız Yapıya İlişkin Diğer Düzenlemelerde Tanınan Hakların Kullanılmamış Olması.....	259
C. Yapının Değerinin Arazi Değerinden Açıkça Fazla Olması	260
D. Arazinin Malzeme Sahibine Devri Arzusunda Olanın İyiniyetli Olması	266
1. Arazi Malikinin Başkasının Malzemesini Kullanarak Yapı İnşa Ettirmesi Hâlinde.....	269
2. Malzeme Sahibinin Malzemesini Başkasının Arazisinde Kullanarak Yapı İnşa Ettirmesi Hâlinde.....	270
E. Talepte Bulunulmuş Olması.....	277
III. TALEP HAKKININ KONUSU VE NİTELİĞİ.....	282
A. Talep Hakkının Konusu.....	282
B. Talep Hakkının Niteliği.....	283
IV. TALEBE BAĞLANAN HUKUKİ SONUÇLAR.....	291
A. Genel Olarak.....	291
B. Tarafların Anlaşması Hâlinde	291

C. Tarafların Anlaşamaması Hâlinde (Dava Yoluna Başvurma)	293
1. Genel Olarak	293
2. Özgüleme Kararı Verilirken Gözetilecek İlkeler	295
3. Uygun Bedelin Belirlenmesi	298
4. Devir Kararına Bağlanan Hukukî Sonuçlar	302
5. TMK m. 724'ten Kaynaklanan Hakkın İleri Sürülebileceği Zaman Dilimi	303

BEŞİNCİ BÖLÜM
BAŞKASININ MALZEMESİYLE
BAŞKASININ ARAZİSİNE HAKSIZ YAPI
İNŞASI DURUMUNDA TALEPLERİN
BELİRLENMESİ

I. GENEL OLARAK	305
II. KANUN KOYUCUNUN MESELEYE YAKLAŞIMI BAKIMINDAN İSVİÇRE MEDENÎ KANUNU İLE TÜRK MEDENÎ KANUNU'NUN KARŞILAŞTIRILMASI	306
A. İsviçre Medenî Kanunu'nun ve Öğretisinin Başkasının Malzemesiyle Başkasının Arazisine Haksız Yapı İnşası Olgusuna Yaklaşımı	306
1. Kanunun Sistematiği Yapısının İncelenmesi	306
2. Öğretideki Görüşlerin Sınıflandırılması	307
B. Türk Medenî Kanunu'nun Hükümlerinin ve Öğretisinin Başkasının Malzemesiyle Başkasının Arazisine Yapı İnşası Olgusuna Yaklaşımı	309
1. Kanunun Sistematiği Yapısının İncelenmesi	309
2. Öğretideki Görüşlerin Sınıflandırılması	310
III. DEĞERLENDİRME	311
A. Malzeme Sahibinin Talep Haklarının Tespiti	311
B. Arazi Malikinin Haklarının Tespiti	317
C. İnşaatı Yapan Kişinin Haklarının Tespiti	320

SONUÇ	323
KAYNAKÇA.....	341